

מראי מקומות - יבמות

כג.

ג, שכ' דמה דכ' רש"י דהולד גוי, היינו רק לפי מה דס"ד שם, דאם שדינן לי' בתר הישראל ע"כ ממזר הוא, לפי דכיון שבעבירה נולד, הו"ל כמי שאין עליו קידושין, דקיי"ל דהולד ממזר, וא"כ ע"כ אם כשר הוא, אזלי' בתר הגוי, ו"גוי כשר" הוא. אבל למאי דמסקינן, דנהי דכשר לא הוי, ממזר ג"כ לא הוי, אלא פגום הוא, ופרש"י דאע"ג דאינו ממזר, משום דבעינן דומיא דאשת אב, שיש לה קידושין באחרים, וא"כ שפיר י"ל דאזלי' בתר הישראל, ומ"מ אין דינו להיות ממזר, אבל שפיר יכול להיות ישראל כשר [או עכ"פ פגום, אבל לא ממזר].

אולם בעיקר דיוק הגמ' לפרש"י, דחזינן מהא דרבינא דס"ל דהולד כשר, הק' הקרן אורה, מנ"ל להגמ' למידק כן, דלמא לעולם הולד ממזר, דלא חזינן מהא דרבינא אלא דהולד ישראל הוא, וצ"ע.

ה. הניחא לר"ש דדריש טעמא דקרא, אלא לרבנן מנא להו פרש"י, דכיון דדרשי' טעמא דקרא, א"כ לא ה' צריכה התורה לומר הא דכי יסיר, דודאי טעם הדבר הוא משום דכתיב כי יסיר, וא"כ לא יהי' שייך דין זה אלא במי שמסירים יותר, דהיינו הז' עממים. וכיון דכתיב כי יסיר, בא לרבות אף שאינו מסיר גדול, אלא לרבות כל המסירים, ולכן שפיר אמרי' דאין קידושין תופסין בכל העמים. אבל לפי רבנן, דלא דרשי' טעמא דקרא, א"כ אין מקום לומר דדוקא הז' עמים לא יהי' קידושין תופסין, דמהיכי תיתי. וע"ז באה התורה לומר כי יסיר, לומר דרך במי שמסיר לבו ביותר אמרי' הכי, דהיינו הז' עמים. **אולם** ע' בר"ן בקידושין (סוף כט: בדפי הר"ף) שכ' "וה"נ טעמא דקרא דריש, דכיון דטעמא דלא תתחתן משום כי יסיר הוא, גמור מינה כל המסירין מאחרי המקום".

וע' באבני מלואים (ט"ז, א', ד"ה ובשער) שהביא מה שהק' האחרונים על רש"י, למא באמת לא פי' כהר"ן, דלכא' הוי פשוט יותר. והאבנ"מ תי' דצריך גם לרבות עוד דין, דהיכא דישאל מקדש נכרית לא חלו הקידושין, אע"ג דהתם אין שייך הסרה על בן בנו, שהרי בנה נכרי הוא, אע"כ דבא היתורא לרבות כל המסירים, אף הסרת הבן [דהיינו, המקדש עצמו] ע"י אשתו הנכרית, דגם בכה"ג לא חל הקידושין. עוד הביא לתרץ מהשער המלך (איסור"ב יב, א) דכל מח' ר"ש ורבנן היא רק היכא דלא כתיב הטעם בפירוש, אבל היכא דכתיב הטעם בפירוש לא נח', דודאי דרשי' טעמא דקרא, וא"כ על כרחו פרש"י דר"ש דס"ל דאפי' היכא דלא כתיב הטעם, מ"מ דורשין הטעם, לכן כאן דרש היתורא.

א. בין שאומרים לו לאבין קיים, בין שאומרים לו לאבין הוצא, ואמר רחמנא אחותך היא

הק' הריטב"א, א"כ לימא דגם מרבינן מכאן אחותך מחייבי לאוין, דשקולים הם ויבואו שניהם, ולמה הי' צריך ר' פפא הדרשה דלעיל מהא דכי תהיין. ותי' דהאי לישנא דנקט הגמ' לאו דוקא, דבאמת לשון מולדת חוץ משמע שהיא בחוץ ואינה צריכה גט, וזהו דוקא בחי"כ ולא בחי"ל, ונקט לשון זה משום דהדין דין אמת הוא, דגם אחותו מחייבי לאוין אחותו היא לענין עריות, אלא דאי"ז המקור לזה.

ב. נפקא להו מהאשה וילדיה תהי' לאדוני

ע' בקהלות יעקב בקידושין (מ"ח) שהביא שהק' החזון איש, מנין לנו מקרא זה דאין הבנים מתייחסים אחר האב, לימא דהולד עבד הוא, ומ"מ הולד הולך אחר האב. ותי' הקה"י דכיון דהקרא מיירי גם לענין הבנות, וכיון דכתיב דהילדים יהיו לאדון, ואם הבנים מתייחסים אצל האב, א"כ גם האב יהי' לו זכות ממון בבנותיו, ונהי דגם האדון יש לו זכות ממון בבנות, מ"מ גם לאב יש לו זכות ממון, וא"כ אם מתייחסים אחריו, הו"ל להיות כשותפים בזכות ממון בתו, וכיון דהתורה מגלה דרך האדון יש לו הזכויות, ע"כ דאין הבנים מתייחסים אחר האב כלל.

ג. האשה וילדיה תהיה לאדוניה

הק' הרשב"א בקידושין (סח), ל"ל קרא, תיפוק לי' דכל ולד במעי שפחה כנענית כבמעי בהמה דמי, וכדאי' בקידושין סט. ותי' דעיקר דמלתא משום דכתי' האשה וילדיה הוא, דאל"ה ה"א דשפחה יש לה חייס כנכרית, וכיון ששייכת במצוות כישראלית היא בנה הולך אחר האב, להכי צריך האשה וילדיה דולד במעי שפחה כולד בהמה במעי בהמה דמי. וע"ע בקהלות יעקב בקידושין (מ"ח, ד"ה ואיכא) דכ' דקרא דעם הדומה לחמור היינו לומר דעבד אין בנו מתייחס אחריו, דחמור אין לו בנים. אבל מ"מ הי' שייך לומר דהיכא דהאב ישראל הוא, דבנו [הגם שהוא עבד] מתייחס אחריו, קמ"ל קרא דהאשה וילדיה דכשר.

ד. לימא קסבר רבינא, עכו"ם ועבד

הבא על בת ישראל הולד כשר

ע' במהרש"א בקידושין (עה), שהק' סתירה בשי' רש"י, אם הא דאמרי' דעכו"ם וכו' הולד כשר, היינו שהוא ישראל כשר, או שהוא גוי כשר, וצריך גרות להיות ישראל, אלא דעכ"פ אינו ממזר, והניח בצ"ע. וע' בשער המלך (איסורי ביאה ט"ו,